GAZETA KRAKOWSKA

Nro. 55.

W Niedzielę Dnia 8. Lipca 1804.

Z Wiednia d. 30. Czerwca.

D. 27 Damy orderu krzyżowego kazały w zamkowym kościele odprawić exekwiie za współ Damę tego orderu ś. p. Xżną Parmeńską, na których znaydowały się Arcy Xżna Marya Ludwika i Beatryxa Xiężna Modeńska, wraz z obecnemi tu Damami tego orderu.

J. C. K. Mość raczył Janowi baronowi Mallowetz udzielić nayłaskawiey godność aktualnego C. K. szambelana.

Półkownika Pesera Vecsey, kommeudanta 3go regimentu husarow Arcy Xcia Ferdynanda, i kawalera woyskowego orderu Maryi Teressy, raczył J. C. K. Mość wynieść nayłaskawiey przez wzgląd na iego odwagę i roztropność w ostatniey woynie, do stanu barona Węgierskiego.

C. K. gubernium przekonawszy się o dobroci rękodzielni ołowkow i czerwoney farby Jezefa Hardtmuth i komp. zaszczyciło go z wszystkiemi prawami fabrycznym przywilejem.

Z Padwy donoszą pod d. 8 Czerwca: — Tuteysze miasto miało także honor powitać w murach swoich Arcy Xcia Jmć Jana. W przeszłą niedzielę wiechał do naszego miasta w towarzystwie cyrkularnego kapitana barona i deputacyi od ślachty, która na przeciw niego aż do Dolo wyiechała, przy wystrzałach z armat, muzyce woyskowey, i okrzykach licznie zebranego ludu, pomiędzy dwiema szeregami uszykowanych żołnierzy bramą wenecką, i stanął w przygotowanym mieszkaniu w klasztorze S. Justyniana. Hrabia Bissingen, pełnomocny C. K. kommissarz i naczelny jenerał hrabia Bellegard, przyymowali Arcy Xcia Jmć z całem sztabem i urzędem cyrkularnym przy dolinie łączney. Przy bramie klasztoru opat na czele swego zgromadzenia powitał Arcy Xcia Jmć. Stanął w tych samych pokoiach, w których dawniey Pius VI. i VII. mieszkali, i dawał audyencye różnem tego miasta urzędom z wykłą swoią łagodnością. Jeden z dwoch prokuratorów szkoły głowney i prezes akademii mieli do niego stosowne mowy, których łaskawie słuchał. W wieczor znaydował się na balu u naczelnego jenerała hrabi Bellegarda. W poniedziałek odwiedzał szpitale i koszary, potem zaszczycił obecnością swoią dany na teatrze bal. We wtorek oglądał inne ciekawości miasta, a w wieczor familiia hrabiego Ferri miała honor oglądać go u siebie na zabawie z tańcami. We środę odwiedził szkołę głowną i akademiią umieiętności. Obie wyraziły swoie życzenia, aby raczył bydź ich

ustawicznym rektorem i prezesem, co mile przyiął oświadczaiąc, iż przełoży to Nayiaśnieyszemu bratu swemu Cesarzowi Jmć. Tego dnia odwiedził. ieszcze Arcy Xżę Jmć chemiczne lyceum, seminarium biskupie, a w wieczor teatr Abizzi. Wczoray rano wyiechał z Padwy do okolic Bataglia, dokąd zeszłego ieszcze wieczora poiechało wiele ślachty dla oddania mu ieszcze raz hołdu czem bardzo był uięty, i naygrzeczniey iey podziękował.

Z Londynu d. 19. Czerwca.

Onegday przybył tu P. Drake, bywszy nasz minister w Monachium. Pani Bewerley i posłaniec stanu Hunter na iednym z nim przybyli statku.

Z Indyow odebraliśmy wiadomość, iż ostateczny pokoy między naszem woyskiem i Raiami Beraru i Scindeah zawarty został d. 31go Grudnia. Twierdza Broach i wszystkie ważne mieysca nad rzeką dostały się kompanii. Władza oślepłego Peischwy iest tym traktatem uznana. Półkownik Malcolm iest mianowany ambassadorem przy Rai Scindeah. Przed zawarciem pokoiu zaszły ieszcze niektóre potyczki, w których zginęło z naszey strony 5 Europeyczykow i 11 kraiowcow, a 57 Europeyczykow i 51 kraiowcow było rannych.

Francuzki korsarz, który wiele zdobyczy w Indyach poczynił, zabrany nakoniec został przez nasz okręt o 74 armatach.

Słychać, iż wyszła francuzka eskadra z Rochefortu, przybyła do Brazylii.

Onegday dawał znowu Xżę Wallii dla członkow oppozycyi wielki obiad, na którym iedno tylko królewskie zdrowie spełniono. Królewicz oświadczył się względem niedołężności teraźnieyszey administracyi, i dodaiąc że parlament nie powinien przestawać na tryumfie iedney partyi, ale doprowadzić rzeczy do stopnia doskonałości.

D. 3 ieszcze Stycznia posłany był z Jamaiki agent na St. Domingo dla zawarcia handlowego traktatu z jenerałem Dessaline n, do którego służyć miała za podstawę dawnieysza umowa między jenerałem Maitlantem i Toussaintem. Dessalines wielkie założył pretensye, żądał broni, a co większa nawet Murzynow. Żądanie naszego agenta, aby Anglikom na czas woyny oddana była twierdza Mole, odrzucił, dodaiąc, iż wydał rozkazy, aby wszystkie nadmorskie twierdze były zburzone. Nasz agent powrocił do Jamaiki, i udał się powtornie z ultimatum naszego rządcy Nugent na fregacie Tatar do St. Domingo, wziąwszy za kilka set f. szt. podarunkow dla Dessalina, iako to kapeluszow, naramiennikow, pałaszow &c. D. 25 miał z Dessaline n naradzenie; lecz ten więcey ieszcze wymagał; za poprzedniczy warunek traktatu żądał abyśmy mu dostawili 1 mill. funtow czyli 500 baryłek prochu, 50,000 karabinow dla piechoty, 500 dla iazdy, i wiele innych potrzeb woiennych. Nasz agent nic nie zrobiwszy powrocił do Jamaiki, i iak się dowiaduiemy, tamteyszy nasz rządca na tak przesadzone pretensye, odłożył do dalszego czasu zawarcie traktatu z Rzpltą Hayti. — Dessalines ma teraz armiią na St. Domingo z 20,000 ludzi złożoną, ale tym na wielu rzeczach zbywa: są źle ubrani i nie odbieraią żołdu. Ponieważ uprawa gruntow dotąd była zaniedbana, zatem nastąpiłby tam głod, gdyby Anglicy tamteysze porty zablokowali. Ludność St. Domingo podaią teraz do 200,000 ludzi. Dessalines powiedział, że kawa i bawełna w krotce obficie znaydować się będą na tey wyspie.

Lord Stuart dowodzi teraz woiennemi okrętami, któremi dotąd Sidney Smith dowodził, ponieważ dla słabości zdrowia musiał na czas odstąpić kommendy.

W tych dniach przybył czarno ubrany

człowiek do kancelaryi ſtanu i żądał z lordem Hawkesbury mowić. Nie chciano go wpuścić, lecz on gwałtem ſię wdarł do iego pokoiu. Miniſter zaledwo go mogł ſię pozbyć, iednak go nie kazał aresztować.

W Filadelfii oznaymiono pod d. 24 Kwietnia: " Na żądanie rządcy batawskiego oznaymuie ſię kupcom zieduoczonych ſtanow, iż tam za gotowe pieniądze doſtanie tak iak w przeszłey woynie kawy, cukru i pieprzu. „

Hipotekowany dług Irlandyi wynoſi teraz przeszło 43 mill. f. szt. Pogłoska o nowych rozruchach w tym kraiu nie sprawdziła ſię.

Królewska familiia bawi teraz w Kew; Krol przechodzi ſię codziennie po ogrodzie.

Admirał Pellew zatchnął swoią banderę na okręcie Cullodon, na którym płynie do wschodnich Indyy na obięcie dowodztwa.

Dworska gazeta donoſi o zabraniu przez eskadrę admirała Mitchella 1 batawskiego szonera i 2 francuzkich korsarzy.

Głowne mieysce do schowania prochu i ammunicyi na wyspie Jersey uratowała śmiałość iednego żołnierza i cieśli w dniu urodzin królewskich. Przez nieoſtrożność wrzucono do tego magazynu nie dobrze zgaszony lont. W wieczor zaczęło ſię iuż dymic; oba ci ludzie wskoczyli tam, gdzie ſię iuż kilka luntow zapaliło; zadeptali ie powyrzucali i tym sposobem uratowali magazyn, w którym znaydowało ſię 209 baryłek prochu, kartacze, lunty &c.

W czaſie kiedy P. Addington składał swoy urząd, napisał lord Grenville pod d. 8 Maia naſtępuiący liſt do P. Pitta: " Kochany Picie! Powiedziałem iuż WPanu, że wszyſtkie osoby, które podług Twego życzenia uwiadomiłem o tem co między nami wczoray zaszło, iednego są ze mną zdania, iż nie możemy należeć do adminiſtracyi, którą teraz formuiesz. Przykroby nam było nie odpowiedzieć z całey ſiły powołaniu J. K. Mci do czegoby nas zdatnemi uznał. Nie myśl osóbiſtey spokoyności, nie obawa odpowiedzialności, lub trudność urzędu w teraźnieyszych okolicznościach, kieruią nami, ale *żywe* wyobrażenie, iak nie roztropną byłoby rzeczą należeć do adminiſtracyi, która w tak ważnym iak teraźnieyszy ieſt moment, z wyłączeniami ma bydź uformowana. Nie potrzeba tu wyliczać zrządzonych nieszczęść przez powierzenie ważnych urzędow słabym i niezdatnym rękom. Nie widziemy nadziei zapobieżenia dzielnie złemu, iak przez wezwanie do kraiowey służby iak naywięcey utalentowanych ſtatyſtow bez żadnego wyiątku. Miałem iuż sposobność udzielenia WPanu tey samey myśli. Teraz ieſt naypożądańsza pora nadać rządowi moc przez nayzdatnieysze osoby, iakiey dobro iego i bezpieczeńſtwo w tak krytycznym czaſie wymagaią. Zyczenia publiczności, zgadzaią ſię w tey mierze z życzeniami naszemi, a korzyści, iakie z takiey adminiſtracyi nie tylko dla kraiu, ale dla całey polerowney Europy w teraźnieyszym czaſie, wyniknąć mogą, przechodzą bezwątpienia wszelkie oczekiwania. Znamy zapewne trudności, iakie w uskutecznieniu tego zachodzą; ale ieżeli zaraz z początku nie będą przełamane, tedy nadaremnie przekładalibyśmy nasze w tey mierze myśli. Wierz z resztą, Kochany Picie, iż zawsze ieſtem Twoim z serca przyiacielem. „ *Grenville.*

P. Pitt miał znowu wczoray przy czytaniu dodatkow do swego bilu względem obrony kraiu większość za sobą w parlamencie. Dodatki te tyczą ſię wdów i dzieci do woyska wziętych ludzi, iak maią bydź zaſtąpieni umarli lub zbiegli &c. Były odczytane bez oporu, i zapytano ſię czyli bil ma iuż bydź w dziennik wciągniony.

P. Poele utrzymywał: że ten bil wiele

)2(

dobrego zrobi, i że potrzeba bydź grzecznemi dla ministrow, którzy dopiero swe urzędowanie zaczęli (śmiech); a to tem więcey, że na ich czele znayduie się mąż, który przez swoią wiadomość polityki wiele przyłożyć się może do dobra kraiu. (Nie, nie! krzyczeli iedni, drudzy przestań!)

Lord Temple: Ninieyszy bil równie iest niedogodny na przyszłość iak na czas teraźnieyszy. Zacny iego autor nic nowego nie zwiastował, wydarł tylko styr rządu z rąk innego. (Przestań, przestań!) Rozważmy iego środki, a znaydziemy ie uciążliwymi i przeciwnymi konstytucyi.

P. Canning: Oppozycya za daleko się unosi przeciw przedziwnym środkom P. Pitta. Jeżeli z okazyi bilu powstaie przeciw osobom administracyi, tedy iest to rzecz oddzielna od sprawy parlamentowey. Nie powiem nic niegrzecznego przeciw dawnemu członkowi administracyi (P. Addingtonowi), bo rozumiem, że ma prawo sprzeciwiania się ninieyszym środkom, za to, że z administracyi oddalony został, wszelako radzę mu, aby swoie niedołężne środki porównał z teraźnieyszymi. Powiedziano, iż przywrócenie P. Pitta nie oznacza odmiany ministeryum; lecz radbym wiedział, iaka może bydz inna odmiana. Uczucie zapewnia mnie przynaymniey, iż zaszła odmiana. (Smiech powszechny) Wydział marynarki, którego zarządzanie dawniey naganiałem, zostaie w innych ręku. Nie chwaliłem dawnieyszego zarządzania wydziałami zagranicznych interessow i woiennego, bo nie było dogodne dla kraiu, i rozumiem, że każdy to przyzna. (Nie, nie! krzyczano)

P. Bathurst naganiał mowcy, że powstał przeciw P. Addingtonowi, który właśnie nie iest przytomny i nie może się bronić, iakoby z ducha stronniczego opierał się bilowi. Wyrzucał Panu Canningowi, że dawniey został na urzędzie pod lordem Grenvillem, a teraz stał się iego przeciwnikiem, a zatem słusznie może bydz obwiniony o stronnictwo. Bathurst zakończył mowę swoią pochwałą P. Addingtona.

P. Addington, (który właśnie wszedł do sali zabrał głos). Słyszę, iż mnie obwiniaią, iakobym się sprzeciwił wszelkim obrony środkom. Na dowod, że przeciwnie myślę, odwołuię się do dawnych bilow, które przyięte zostały; ale pragnę aby bil, który ścisło z konstytucyą iest złączony, do przyszłych posiedzeń był odłożonym. Skutki dawnych środkow nie wyciągaią zapewne nowych. P. Addington naganiał proponowane środki i oświadczył się przeciw nim.

P. Sheridan: Zacny móy przyiaciel (Canning) mieni bydź ninieysze spory wybadaniem izby o talentach administracyi. Mniema, iż charakter i trwałość teraźnieyszego ministeryum od roztrzygnienia ninieyszego pytania zależy. Nic nie było chwalebnieyszego, mowi, w przeszłym ministrze, iak, że się oddalił, widząc przeciwną sobie izbę; lecz spodziewam się, że on iako znaiący się dobrze na rzeczach, to samo będzie radził na przeciwko mnie siedzącemu panu. Mowi daley, że iego przyiaciel (P. Pitt) trudny obiął urząd. Wierzę mu, że teraźnieysza administracya nie będzie i nie może bydź trwałą. Z 10 dawnych ministrow pozostało się 6; potrzebaby więc wnosić, że wyrzuceni 4 byli pomiędzy niemi konkolem; lecz przeciwnie się rzecz ma: właśnie ci 4 byli iak naybardziey od zacnego P. Pitta wychwalani. Czterey nowi ministrowie maią w rzeczy samey za wiele do czynienia, bo nietylko woz stanu, ale i 6 dawnych zakurzonych ministrow sami ciągnąć muszą. Jeżeli zacny mowca mniema, iż minister takim postępowaniem zalecić się chce przed publicznością, bardzo się myli. — Tu rozbiera P. She-

rydan bil w wyszydzaiącym sposobie.

P. Pitt bronił nayprzod bilu na wiadomych iuż powodach, potem rzekł: " Osobliwszą rzecz w mieszano do sporów o uformowaniu teraźnieyszey adminiſtracyi. Jeſt to dla mnie prawdziwie delikatna materya, iednak mam sobie za obowiązek na pomknąć o niey. Powszechne życzenie dało ſię w tey izbie słyszeć, aby przeszła adminiſtracya złożyła swoie urzędy. Takowe życzenie zgadza ſię z konſtytucyą; ale kiedy iuż do korony doszło i dopełnione zoſtało, na ów czas nie ma izba więcey prawa mięszać ſię do wyborow. Z tem wszyſtkiem iasno poznać można, iż dla tego sprzeciwiaią ſię teraźnieyszey adminiſtracyi, aby ią do oddalenia ſię zniewolić; lecz nic z tego nie będzie. Spodziewam ſię, że bil pomimo wszyſtkich zamachow przeydzie większością głosow. Nie wszyscy tu zgromadzeni iednego mogą bydź zdania; ale chociażby ſię nawet moim przeciwnikom powiodło odrzucić bil, nie póydę iednak za ich życzeniem, ale nanowo tę samę rzecz wprowadzę. Nie chcę rozwięzywać pytania, czyli wszyſtkie członki adminiſtracyi są dogodne; ale pytam ſię, czyli izba ma prawo żądać wezwania pewnych osób do adminiſtracyi? Wybor ich ieſt niezaprzeczonym prawem korony. Gdyby inaczey ſię działo, wnetby zasady konſtytucyi nadwerężonemi były. Zawsze ſtarałem ſię o ich zachowanie, i nigdy od tego nieodſtąpię. Uczyniono tu zarzut o niegodności teraźnieyszey adminiſtracyi, i dziwno mi, że wyszedł z tych uſt, (lorda Temple) które ſię dawniey za mną oświadczały, i chciały nawet prosić Króla Jmć aby mnie do miniſteryum wezwał. Coż uczyniłem, że ſię dobre iego o mnie mniemanie zmieniło? Nie spodziewałem ſię, aby wyłączenie iakiey osoby miało bydź powodem do zaprzeczenia mi przyznawanych dawniey talentow. Co powie publikum do ninieyszego poſtępowania, nie chcę mowić, zoſtawuiąc to spokoyney rozwadze sprzeciwiaiących ſię członkow. Jeżeli nie maią zaufania w teraźnieyszey adminiſtracyi, ponieważ niektóre iey członki innego dawniey były zdania, tedy pytam ſię, iak można wymagać iednoſtayności w tak obszerney i z rozmaitych osob złożoney adminiſtracyi? Ciekawy ieſtem, gdyby J. K. Mość usłuchał rady tych panow, a zlecił im uformowanie adminiſtracyi, czyby potrafili w ieden punkt ią ziednoczyć? Zdaie ſię, że nie dosyć zaszło dla nich odmiany, i że niekontenci, iż ia sam znayduię ſię na czele tey odmiany. Można ią wniektórych punktach naganić, ale nie całą. Jnaczey byłaby może adminiſtracya urządzona, gdyby ſię było ſtało wedle mego życzenia; lecz nad zachodzącemi w tey mierze trudnościami nie pozoſtaie mi iak równo z członkami izby ubolewać.

P. Fox zabrał głos o godzinie 3 wnocy: Mam sobie za powinność mówienia ieszcze, poniewaiż zacny kanclerz skarbowy i iego przyiaciel (Canning) wyboczyli od oschłych sporow, i w mieszali do nich obce przedmioty. Przyznaię, iż korona ma zupełne prawo dobierania sobie radcow, lecz każdy członek ma niemniey prawo odmowić tym swego zaufania, o których powątpiwa talentach. Ja życzyłem, rownie iak cała publiczność, widzieć w adminiſtracyi naywiększe talenta umieszczone. Mamyż ſię tak mało znaczącą odmianą kontentować? Nie ieſt ona wielka co do liczby; lecz zacny mowca powiada: " Patrzcie na mnie, oto znayduię ſię na iey czele? „ Z tem wszyſtkim sam wyznaie, iż dobrańszey życzył sobie adminiſtracyi. Nie mogę także przemilczeć, że mowca uwłoczy powadze izby, mowiąc, że nie będzie zważał na odmowienie mu wsparcia, i mimo to pozoſtanie na urzędzie. Załuię, iż nie dał tey rady swemu po-

przednikowi, który mylnie mniemał, iż musi złożyć swoy urząd, ponieważ utracił zaufanie izby.

Przystąpiono do kreskowania i większością 265 głosow przeciw 223 przyięto dodatki.

Z Paryża d. 18. Czerwca.

Amerykański poseł P. Lewingston przy naszym rządzie, powrócił z swey podroży do Londynu.

Na mieyscu admirała Truguet obiął nad brestenską flotą dowodztwo wice admirał Gantheaume.

Wczoray mianował senat kommissyą względem wolności druku. Członkami iey są: PP. Jancourt, Garat, Roederer, Chasset, Davoust, Demeunier i Porcher.

Mowią, że Lucyan Bonaparte powróci z Rzymu, i otrzyma urząd arcykanclerza stanu.

Angliey zatopili niedawno francuzkiego korsarza pod brzegami Portugalii. Inny francuzki okręt zabrali, podług Monitora, pod twierdzą wyspy S. Tomasza; lecz tamteyszy portugalski kommendant przymusił ich wystrzałami z armat do uwolnienia nieprawnie uczynioney zdobyczy.

Z 20 na śmierć skazanych osob appellowało zaraz na zaiutrz 17, a d. 12 t. m. Ducorps i Joyaux do kassacyynego trybunału. Z 5 na dwu letnie więzienie skazanych iedna tylko dziewczyna Hizay appellowała. Moreau naradziwszy się z swemi obrońcami Bonnetem i Perignon i za namową swey małżonki postanowił nie appellować. Małżonkę iego naybardziey zastraszyła myśl, iż chociażby wyrok iego kassacyyny trybunał złagodził, tedy mógłby przed woyskową kommissyą bydź stawionym, a ta prędkoby się z nim uwinęła.

Mowią, że nawet Georges może otrzyma przebaczenie. Miał pisać do Bonapartego list, w którym prosi o łaskę dla swych wspolnikow, a całą winę na siebie zwala. Postępek ten iego miał bydź dobrze przyięty. — Mniemaią, że osoby udarowane lub mogące ieszcze bydź udarowane, otrzymaią zupełną wolność na d. 14 Lipca.

Z Karkassony donoszą, że Anglicy usiłowali wylądować około twierdzy la Nouvelle, lecz ze stratą odpartemi zostali. D. 2 i 3 znowu się kusili, ale taki sam ich los spotkał. Od tego czasu więcey się nie pokazali.

Z Berna d. 15. Czerwca.

Oto są niektóre iak zapewniaią, czynności seymu: Seym Ligi Szwaycarow uwiadomiony od landmana Szwaycaryi o krokach uczynionych od niego w imieniu Ligi Szwaycarow do Bonapartego okrytego nową dostoynością potwierdził takowe kroki. — P. Gasser z Fryburga został wybrany 13 głosami sekretarzem stanu Ligi Szwaycarow na mieysce P. Gudy; półkownik Hauser który się z nim o ten urząd starał miał 12 głosow. — Seym naradzał się nad formą recessow, potwierdził formę w roku przeszłym przyiętą. Stopień kantonow i szereg w iakowym ieden po drugim następuie przyięty w roku przeszłym trwać będzie daley. Urządzenie względem posiedzeń i naradzeń seymu toż samo zachowanym będzie i 13 głosow są dostatecznemi, aby wyrok obowięzywał. Kantony Tessinski, Targowiyski i Gryzoński złożyli swoie konstytucye napisane na pargaminie z wyciśnieniem pieczęci kantonu. Dzień 9 Września w całey Szwaycaryi będzie dniem postu. Oddzielna kommissya ma się zatrudnić podawanemi prośbami woyskowych pensyonowanych dawniey w służbie francuzkiey i piemontskiey. — Dnia 7 deputowani na kongres w Szafhausen PP. Reding i Stocker zdawali rapport z czynności swoich. Seym oświadczywszy swoią wdzięczność tym dwom deputowanym, potwierdził

konwencyą zawartą z Elektorem Badeńskim względem zamian praw i należytości biskupstwa Konstancyeńskiego, tudziesz z różnemi kantonami, które do tey zamiany należały. Kłotnia pomiędzy dwiema Rhodami kantonu Appenzell względem reprezentacyi ukończoną została przez wyrok większością głosow zapadły, który Rhodowi zewnętrznemu nadaie prawo mianowania deputowanych na seym przez lat dwa, a Rhodowi wewnętrznemu roku trzeciego, koley Rhodu wewnętrznego zacznie się w roku 1805; ci deputowani instrukcye swoie odbierać będą od kommissarzow, którzy na przemian w Trogen, Heusall i Appenzell zgromadzać się będą, a na ninieyszych posiedzeniach seymu deputowani obydwoch Rhodow mieć będą prawo głosowania. Wniosek nadania seymowi władzy środkowey rozciągleyszey odrzuconym został. Siedmiu członkami (zamiast sześciu) składaiącemi deputacyą, która uda się do Paryża dla powinszowania Bonapartemu nowey dostoyności są: Landman Affry; landman Heer z Glarus; burmistrz Reinhardt z Zurichu; P. Stelis - Sils z Gryzonow; landman Jöllweger z Trogen; radca Senner bywszy minister helwecki w Paryżu i P. Karol Reding z Baden. Sekretarzem tey deputacyi iest P. Gady, jeneralny kapitan kantonu Fryburgskiego.

Od brzegow Menu d. 20. *Czerwca.*

Gazeta Bamberska pod d. 18 b. m. mieści w sobie artykuł przysłany sobie pod tytułem. *Zyczenie pewnego obywatela Niemieckiego względem losu jenerała Moreau:* Oto iest wyiątek z tego artykułu:

" Kray niemiecki winien wdzięczność jenerałowi Moreau, temu mądremu i ludzkiemu zwycięzcy, Oby głosy wszystkich tych familiy, których chatki ochronił od pożaru, pola od zniszczenia, maiątki od rabunku, życie od głodu i śmierci, wszystkich których łzy otarł, wszystkich których cierpienia osłodził; oby mowię głosy wszystkich tych familiy mogły się połączyć dadź się słyszyć trybunałowi lub doyść do tronu Bohatyra, który nie może dadź dowodu większego wielkości własney swey duszy iak szanuiąc współubiegacza swoiego do sławy woyskowey, a nawet w tym który obraził wielkość duszy; który, w przypadku nawet choćby Moreau był winnym, nie może użyć pięknego prawa darowania w sposobie szlachetnieyszym, bardziey go zaszczycaiącym i zgodnieyszym z życzeniem wszystkich poczciwych ludzi!

Oto są niektóre wyiątki wybrane z prywatnych listow pisanych z Paryża. " Obrona jenerała Moreau publicznie roznoszona i przedawana była pod tytułem: *Wyborna i piękna mowa Moreau.* Obrony iego adwokata wykupiono natychmiast 40,000 exemplarzow....... Przyiaciele sędziow zalecali im aby byli ostrożnemi, ponieważ wzburzenie było tak wielkie, że gdyby wyrok śmierci przeciw Moreau wydali, mogliby własne swe życie na niebespieczeństwo wystawić. Gdy wyrok był czytany publicznie w sali, utrzymuią, że z rożnych stron słyszano powstaiące głosy: " Zadnego więzienia, wolność dla jenerała Moreau! Z wielką trudnością potrafiono oddalić ludzi z sali i wiele zdarzeń w tey okoliczności zayśdź miało. Mowią daley, że wiele poruszeń na przedmieściach widzieć się dało i że w niektórych mieyscach publicznych czytano pismo burzliwe w sensie Jakubińskim. Przez cały przeciąg czasu rozwagi trybunału żołnierze byli trzymani w koszarach i nie mogli z nich wychodzić i ostre ładunki były im rozdane. W dniu czytania wyroku Pana Moreau, żona i brat iego, trybun Moreau, strzeżeni byli w własnych domach, a na nieiaki czas wprzod bankier

Tourton i jenerał Lecourbe mieli odebrać rozkaz wyiechania z Paryża, ponieważ dopuścili się niektórych nieroſtropnych krokow, a pomiędzy innemi ſtarali się znosić sekretnie z Moreau &c.

Elektor Jmć Heſſeński powrocił do Kaſſel z podroży swoiey, którą do Weſtfalii odprawił. Zaraz po rewii część woyska pruskiego podług zwyczaiu rozeszła się na urlopy. Ta iedna okoliczność niszczy wszyſtkie pogłoski, które rozeszły się były o przygotowaniach do woyny w woysku pruskim.

Z Korfu d. 9. Maia.

Dnia wczorayszego ogłoszono tu odezwę Xcia Prezydenta Senatu Rzpltey siedmiu wysp naſtępuiącey osnowy: " Dawniey nasz kray ięczał pod twardym iarzmem; nagle zaiaśniała nam wolność; lecz nadużycie tey wolności i uniesienie namiętności republikanckich wszędzie zamieszanie rozniosły. Zniknął nieład i ſtanęliśmy znowu u ſtałey syſtemy rządu, która potomności naszey dni pełne sławy i pomyślności obiecuie. Każdy z was Obywatele uzna w Wspaniałym Wskrzeſicielu naszego politycznego bytu po Bogu Obrońcę narodow Alexandra, który pragnie aby narod nasz używał ſtałego szczęścia, i od swoiego utworzenia wszyſtkich korzyści doyźrałości. Ten Bohatyr, Obywatele ſiedmiu wysp, czuły na życzenie wyrażone od naszych reprezentantow, aby popierſie Jego Swiętey Osoby w sali ciała prawodawczego naszey Rzepltey umieszczone było, nie chce pozwolić aby część małych dochodow Rzpltey obróconą na to zoſtała, chce aby ta część dochodu poświęcona była na iakie pożyteczne uſtanowienie, któreby bezpośrednie obrócić się mogło na korzyść ludu. Procz tego kazał uwiadomić swego Pełnomocnego miniſtra, iż wolą iego ieſt, aby koszta na utrzymywanie woysk iego niezwyciężonych lądowych i morskich na załodze w naszey Rzepltey będących, były zaſtąpione z skarbu imperatorskiego, i bynaymniey nie uciążały skarbu Rzeczypospolitey. Obywatele w tych wysokich myślach Alexandra uznaycie szczęśliwe przeznaczenie, które ieſt Waszym, a będzie waszych potomkow udziałem. Możemy się teraz sami przez ſiebie rządzić, zakładać użyteczne inſtytucye, przyspieszać założenie gimnazium narodowego; wskrzeſić nasz ięzyk macierzyński, a z nim cnoty naszych przodkow bez uciążania ludu podatkami, a nawet z pewną nadzieią zapewnienia naszym naypoźnieyszym potomkom słodkiego i przyiemnego życia. Tym sposobem ukończył się wiek dziecinny Rzepltey ſiedmiu wysp. Pod opieką tak świetną i wpośród tylu pomyślności ſtawia się przed swoim Dobroczyńcą tym godnieysza iego, że polegaiąc na własnych swych ſiłach, tym zdolnieyszą ieſt czuć doskonale całą ważność swoiego politycznego bytu. Zyymy dla samey iedynie naszey oyczyzny i dla oddania hołdu naszey wdzięczności Alexandrowi, Wskrzeſicielowi i Obrońcy naszey Rzepltey.

Podp: *Ant. Camuto*, *Xżę i prezy:*

Co: Capadiſtria, *sekr: ſtanu.*

Z Genui d. 9. Czerwca.

Dziſiay z rana nowy miniſter hiszpański oddał zaufalne liſty naszemu rządowi.

Dowiaduiemy się z Liworna, że Anglicy, których tam zatrzymano od kilku dni odzyskali wolność! — Kilka ſtatkow francuzkich przybywszy do Liworna z naszego portu wysadziły tam niektóre oddziały woyska, a inne na ich mieysce zabrały. D. 5 b. m. ſtatki te rozwinęły żagle i iuż wypłynęły były, lecz przeciwny wiatr przymusił ie znowu powrocić do portu.

D O D A T E K

D O № 55.

GAZETY KRAKOWSKIEY

W Niedzielę Dnia 8. Lipca 1804.

Dokończenie wiadomości o Luizyanie, a wszczególności o Nowym Orleanie.

Rzuciwszy okiem na mappę północney Ameryki, widziemy, iż szereg gór czyli raczey pagorkow nazwanych Allegany oddziela części wschodnie i zachodnie państw ziednoczonych, i że wszyſtkie rzeki z zachodniey ſtrony tych gór wypływaiące, wpadaią w Ohio, który pod 37° 0' 23'' wpływa do Miſſiſſipi. Ztąd to pochodzi, że kupcy z zachodni części prawie żadnego związku nie maią z kupcami wschodnich pomorzow, chybaby przez niezmiernie trudną, powolną i kosztowną przeprawę przez góry, a wodą żadney inney drogi doſtania ſię do morza nie maią, iak tylko rzekę Miſſiſſipi. Przeto też północni Amerykanie zawsze ſię usilnie ſtarali o wolny spław na tey rzece; lecz dotąd nie z wielkim pożytkiem wypadała im ta wolność, nie maiąc na swoie towary innego składu jak Nowy Orlean, gdzie dotychczas od morza zachodzące ſtatki tylko dopłynąc mogą, ponieważ byſtry bieg tey rzeki nie pozwala iuż daley po niey płynąc.

Mieszkańcom północno amerykańskich państw wolnych, których kray rozciągał ſię tylko do 31° północney szer: nie wolno było dotąd bez wyraźnego pozwolenia rządu hiszpańskiego lądowac na brzegi Luizyany. Podług ugody, między Hiszpanią i Amerykańskiemi wonlemi państwami dnia 20 Października r. 1795 zaszłey, obywatelom tych tu naznaczono Nowy Orlean na skład towarow, oraz przyrzeczono iż, w przypadku uznania przez Hiszpaniią niedogodność tego urządzenia, inne mieysce nad Miſſiſſipi północnym Amerykanom wskazane będzie.

To iuż doſtatecznie dowodzi iak ważne ieſt dla północno amerykańskich państw wolnych posiadanie Luizyany.

Gdyby byli Hiszpanie dłużey draźnili wolne Amerykany, a zwłaszcza gdyby ſię byli dłużey opierali w bronieniu im pozwolonego spławu na Miſſiſſipi, pewnieby rozpacz do tego była przywiodła obywateli części zachodniey państw wolnych, izby byli ſiłą zbroyną wyparli Hiszpanow Luizyany.

Dodatek niektórych wiadomości o Miſſiſſipi, Ohio i stykaiących się z niemi kraiow.

Miſſiſſipi iak wiadomo wpada w zatokę mexykańską. Jego bieg wiele ma krzywizn i zakrętow; o 900 mil angielskich powyżey iego uyścia (uważaiąc iego bieg) wpada w niego rzeka Ohio. Ta rzeka składa ſię z złączonych rzek Allegany i Monongahela pod 40° 31' 44'' pół. szer. a 5° zachod. dług. od Filadelfii. Jey cały bieg wzięty z wszyſtkiemi zakrętami wynosi do 1188 mil. angielskich i płynie przez kraie piękne, zdrowe i urodzayne. Przy zmyściu ſię rzek Allegany i Monongahela ſtoi Pittsfort, a przeszło na 200 łokci od zachodniego brzegu Monongahely leży miaſto Pittsburg, które iuż ieſt znaczne i codzień ſię powiększa. W odległości o 100 mil angielskich od Miſſiſſipi ieſt iuż Ohio od 400 do 700 łokci szeroki, a bliżey swego uyścia ma szerokości do 1000 łokci. Wpada w niego do 40 rzek i potokow, które ląd użyzniaią i niektóre z nich są spławne. Ma także kommunikacyą z ieziorami Erie, Ontario, St. Clair i Huron. Kray z obu ſtron Ohio wraz z ſtykaiącemi ſię kraiami składa powierzchnią na 1000.000 angielskich (około 60,000 geogr.) mil kwadra-

towych. Podług opisu kapitana Hutchins Jeografa kongressu, kray między 33° i 45° półn. szer. a między 78° i 94° dług. tak iest piękny, zdrowy, urodzayny i w rozmaite szacowne płody natury obfity, iż trudno aby go inny iaki kray przewyższył: obfituie w pszenicę, len, konopie i t. d. Lasy podostatkiem maią drzewa wiązowego, włoskich orzechow, kasztanow, iesionow, dębow i tym podobnych, pełne są niedzwiedzi, bawołow, ieleni, iarząbkow i t. d.

To wszystko Ludwik Evans inny agent kongressu potwierdza, i przydaie do tego, iż wiele pagorkow z obu stron Ohio pełne są wybornych węgli kamiennych i źrodeł solnych. Znayduie się także przy iego brzegach kruszec żelazny i ołowiany. Ohio i przyległe rzeki obfituią w ryby, zwłaszcza w karpie, iesiotry, okonie i ryby katfisz nazwane i t. d. Dwa ostatnie gatunki nadzwyczay wielkie rosną; są tam okonie ważące 8 i 12 funtow, a katfisze od 30 do 100 funtow. Tenże mowi daley, iż wyższa i sussza część kraiu okryta iest białemi drzewami laskowych orzechow, włoskich orzechow, winnych latorośli i t. d., głębiey zaś leżący kray figowemi drzewami, białemi topolami, wiśniami, bukami, wiązami i t. d. Poniżey czyli na południe kaskady Ohio na 700 blisko mil angiel. odległey od Pittsfortu, wiele iest bagnistych lasow maiących w sobie cedry, cyprysy, które tu do znaczney dochodzą wysokości. Gatunek hiszpańskiey trzciny *Cane*, rosnącey w Karolinie południowey, rośnie tu także w obfitości.

Inne płody tego kraiu podług Evans są: Pszenica, żyto włoskie, tatarka, żyto, ięczmień, owies, len, konopie, tytuń, ryż, jedwab, potaż i t. d. Wiele tu rośnie koniczyny i inney karmy.

W tym kraiu przy rzekach Licking i Lacomie znayduie się także mnogo węgli kamiennych i kamienia budowlanego, przy Kiskeminitas są węgle kamienne i sol; nad Muskingum iest drzewo budowlane, źrodła soli, węgiel kamienny, kamienie ciosowe, ślifierskie, glina biała i niebieska na szkło i naczynia garncarskie; przy Hockhocking iest węgiel kamienny, i kamień ciosowy; przy Tottery karolinska trzcina; przy wielkim potoku Great-Salt Lick Creet iest sol, biała glina i kamień wapienny; przy rzece bawoley na 925 mil ang. odległey od Pittsfortu iest len, konopie, pszenica, tytuń, kamienny węgiel, przy Oriatanon kruszec sreorny, kamień wapienny, i ciosowy, sol, węgiel kamienny, biała, żołta i niebieska glina, konopie, winna latorośl, agrest, porzyczki, melony, chmiel, iabłka, brzoskwinie, gruszki, wiśnie i t. d. Mieszkańcy tych okolic przedaią co rok za 5000 f. szt. futer i skór niewyprawnych.

Inny pożnieyszy w[illegible]wnik zapewnia, iż w tych stronach oczy[illegible] znalazł ślady i dowody, iako ten kray zamieszkany był w dawnych czasach od ludow licznych i obyczaynych. Oprocz rozwalin, które się znayduią w kraiu Illinesow i nad Wabasch, ieszcze więcey takich szczątkow przytacza, które w okolicach na kilkaset mil ang., ku zachodowi położonych znalazł; i tak naprzykład piramidy, ziemnej przy kaskadach Missisipi na 30 aż do 80 stop wysokie. Przed kilkunastu lat odkryto daley powyżey Missisipi kopalnią miedzi, i z podziwieniem znaleziono na kilkanaście sążni wgłąbsz ziemi wiele rożnych narzędzi górniczych. Inny znalazł, gdy kopano studnią, kachel od pieca głęboko w ziemi; ieszcze nie bardzo iest dawno, iak przy zawaleniu się części brzegu nad rzeką Ohio znaleziono sztucznie obrobiony kamień marmurowy. W bliskości kaskad Missisipi znayduie się zamurowane źrodło soli i t. d.

DONIESIENIA.

Przez C. K. sąd szlachecki Krakowski Galicyi zachodniey wszystkim, którym na tem zależy, wiadomo czyni się: iż na prożbę kuratora Doroty Chomentowski P. adwokata Miłkowskiego dobra Szeligi w cyrkule Sandomirskim leżące, na zaspokoienie summ 8000, 6000, 12000 i 1358 zł. pol. z prowizyą, przez publiczną licytacyą pod następuiącemi warunkami sprzedane będą:

1sze Cena fiskalna czyli szacunku uczyni summę 123090 zł. pol. 20 gr. i w tey dobra wywołane będą.

2gie Chęc maiący licytować, 10tą część szacunku dóbr iako wadium dla bespieczeństwa licytacyi złożyć powinien, która kupicielowi w summie z licytacyi wynikaiącey, przyięta będzie, innym licytuiącym złożone wadia zaraz po skończoney licytacyi będą oddane.

3cie Kupiciel długi dobra obciążaiące, ieżeli szacunek dóbr nie przenoszą, zaspokoić będzie, powinien iednak nie pierwey, aż dekretem sądowym to iemu nakazane będzie.

4te Resztuiącą summę z licytacyi pochodzącą na długi nie obroconą, w przeciągu 14 dni po potwierdzoney licytacyi do depozytu sądowniczego złożyć powinien.

5te Gdyby kupiciel resztuiącą summę w tym terminie do depozytu sądowniczego nie złożył, lub warunkom licytacyi zadosyć nie uczynił, na iego niebespieczeństwo i wydatki nowa licytacyi rozpisana, , i tenże do wynadgrodzenia wszelkiey szkody obowiązanym będzie.

Zaczem wszyscy, którzy te dobra kupić sobie życzą, na dzień 22 Sierpnia 1804 o godzinie 9tey z rana przed tymże C. K. sądem szlacheckim stawić się maią.

Wreszcie wierzycielow hypotekowanych oraz się upomina, aby praw swoich doglądali, i przed, lub pod czas aktu licytacyynnego, nie oczekuiąc osobnego przywołania, z pretensyami swemi zgłaszali się, ile że tylko z summy przez licytacyą osiągnioney w pretensyach swych upominac się będą mogli.

Jozef de Nikorowicz.
Münch.
W. Lichocki.

Z Rady C. K. Sądow szlacheckich Galicyi Zachodniey.
W Krakowie *d.* 30 *Maia* 1804.
Slaupeński.

Magistrat Miasta C. K. Głownego Krakowa na rekwizycyą Prześwietnego C. K. urzędu cyrkularnego Krakowskiego powszechnie publiczność obwieszcza, że na dniu 16 Lipca r. b. przed południem o 9 godzinie w Ratuszu na Brackiey ulicy, w Biorze magistratualnego konsyliarza Fiali, apteka Bayłowska na Stradomiu w seminaryum Missyonarskim na 6 lat examinowanemu Aptekarskiemu Subiektowi zaarendowana zostanie; ci zatym którzy do zastępowania apteki potrzebne własności posiadaią, i tę aptekę zaarendować zamyślaią, maią się na dniu i o godzinie rzeczonych znaydować i względem dalszych kondycyi u wyżey pomienionego magistratualnego konsyliarza zainformować.

Drdacki.

Od Magistratu Miasta C. K. Głownego Krakowa d. 28 Junii 1804.
Hohn.

Przez C. K. Krolewski Sąd Szlachecki Krakowski Galicyi Zachodniey Panu Jozefowi Hrabi Wielopolskiemu ninieyszym Edyktem oznaymuie się, iż przeciw niemu u tuteyszych Sądow Jan Kanty Kossowski względem zapłacenia summy 35 czer. zł. i szkody 215 ryńskich żałobe podawszy, o sądową pomoc dopraszał się.

Gdy zaś Sąd niniejszy dla niewiadomego Pana Hrabiego mieysca pomieszkania i dla niebytności może w cale w C. K. dziedzicznych kraiach, iemu Panu Hrabi Wielopolskiemu z iego niebezpieczeństwem i kosztem tuteyszego adwokata Bema za kuratora postanowił, z którym zaczęta Sprawa podług ustawy Sądowey na C. K. dziedziczne kraie przepisaney prowadzona i rozsądzona będzie: przeto tenże tym końcem napomina się, ażeby w czasie ieszcze przyzwoitym, to iest: d. 12 Września r. b. o godzinie 9 zrana, albo sam stanął, albo danemu kuratorowi swoie prawne dokumenta ieżeli iakie ma wcześnie przesłał, albo też sobie innego adwokata obrał, i onegoż niniejszemu Sądowi mianował, oraz słowem przyzwoitemi sądowemi krokami, któreby ku swoiey obronie naypotrzebnieysze upatrywał, sobie postąpił, ile że skutki z swoiego spóźnienia pochodzące, sobie samemu przypisać będzie musiał. Tak bowiem ustawy na C. K. dziedziczne kraie przepisane opiewaią.

Jozef de Nikorowicz.
J. Gellinek.
Münch.

Z Rady C. K. Sądow Szlacheckich Gallicyi Zachodniey.
W Krakowie dnia 13 *Czerwca* 1804.
Slaupeński.

Z strony Rządu Węgierskiego są Paweł i Jerzy Mitko albo ich sukcessorowie wezwani, aby się w przeciągu roku od 10 Kwietnia r. b. rachuiąc w Tyrnawie stawili i legat im przez

testament zmarłego Jana Hladicz przypadły odebrali, gdyż w przeciwnym razie ten legat innym Legataryuszom wydany będzie. W Lwowie d. 29 Maia 1804.

Dnia 13 Julii t. r. odprawiać się będzie w Urzędzie Cyrkularnym Krakowskim licytacya następuiących Dziesięcin wytycznych, do rożnych wakuiących funduszow należących na rok 1804 iako to:

1) Dziesięcina chłopska z Wyciąż prætium fisci - - -	250 ryń.	— kr.
2) z Wsi biskupiey Bronczyce chłopska - - - -	187 —	30 —
3) z iedney róli kmiecey w Bronczycach przy Słomnikach -	12 —	30 —
4) z Wsi Tomaszowic dworska i chłopska - - -	75 —	— —
5) z Wsi Bukowno chłopska - - - - - -	265 —	— —
6) Zurada i Witeradow - - - - - - -	300 —	— —
Dziesięciny do Prałactwa P. Maryi w Krakowie.		
7) z Masłomiącey dworska - - - - - - -	17 —	30 —
8) z Bosutowa chłopska - - - - - - -	25 —	— —
9) z Smoniowic chłopska - - - - - - -	28 —	45 —
10) z Kaczowic chłopska - - - - - - -	15 —	— —
11) z Ciborowic dworska - - - - - - -	25 —	— —
12) z Staniowic detto		
13) z Paśmiech chłopska.		

Dziesięciny te kupić chcący maią się na zwyż wyrażonym terminie rano o godzie 9 w Kancellaryi Cyrkularney znaydować. W Krakowie d. 25 Czerwca 1804.

Przez C. K. Galicyi Zachodniey Sądy Szlacheckie Krakowskie ninieyszemi Publiczności dla wiadomości swoiey oznaymuie się: iż na przyszłość w C. K. Sądach Szlacheckich Krakowskich Sessye w dniach po sobie następuiących, to iest: w Poniedziałek, w Wtorek, i w Srodę trzymane będą, który nowy porządek co do dni Sessyi, od 1 Lipca r. b. zacznie się i tylko w tych dniach aż do godziny 11 z rana w C. K. Sądzie ninieyszym pieniądze do depozytu sądowniczego przyięte będą. Dań w Krakowie dnia 12 Czerwca 1804 roku.

Jakob Kulczyczki.
Jozef de Cronenfels S. P. R. Kawaler.
W. Lichocki.

Z Rady C. K. Sądow Szlach. Krakow. Galicyi Zachodn:
Elsner.

C. K. Sądy Szlacheckie Lubelskie Gallicyi Zachodniey uwiadomiaią ninieyszym Edyktem Panią Maryannę Puzyninę, iż Pan Stanisław Sołtyk względem nakazania aresztu summ, z tytułu deportatow przeciwko Xiążętom Maciejowi, Januszowi, Stanisławowi, Karolowi Jozefowi Jabłonowskim wywindykowanych oraz summy 13,000 zł. pol. w depozycie sądowym będącey, a to w proporcyi względnie innych współsukcessorow Anny Xiężny Jabłonowskiey należącey, żałobę podał, i przywołania prędkiego wyżey rzeczoney Pani Maryanny Puzyniny tenże Pan Stanisław Sołtyk dopraszał się.

Gdy zaś też Sądy dla iey zamieszkania zagranicą tuteyszego sądowego adwokata Pana Adama Ratyńskiego za obrońcę ze szkodą i niebespieczeństwem teyże ustanowiły, z którym taż Sprawa rozpoczęta podług przepisaney dla Galicyi Zachodniey sądowey ustawy prowadzona i ukończona będzie. Napomina się zatym ninieyszym obwieszczeniem ażeby na dzień szosty miesiąca Sierpnia 1804 roku godzinę 9 ranną tu w sądzie stawiła się, i ustanowionemu dla siebie obrońcy dokumenta i papiery swe oddała, lub innego sobie obrońcę wybrała i tegoż Sądowi wymieniła, a oraz tych podług Prawa użyła krokow, które się do obrony swey sprawy pożytecznemi bydź zdaią; gdyby bowiem tego nie uczyniła, i swą sprawę zaniedbała sama sobie szkodę może stąd wynikaiącą przypisać winna będzie.

Dan w Lublinie dnia 25 Kwietnia 1804 roku.

Michałowski.
Partscher.
Polli.

Z Rady C. K. sądow szlach: Lubelskich Galicyi Zachodniey.
Rayski.